

Судоустрій; прокуратура та адвокатура

УДК 347.9:004.7

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15392569>

Електронне правосуддя в Україні: перспективи впровадження сучасних технологій у судову практику

Неофіта Дмитро Богданович

студент юридичного факультету,

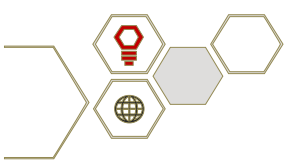
Західноукраїнський національний університет,

46000, Україна, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11,

<https://orcid.org/0000-0001-8412-3654>

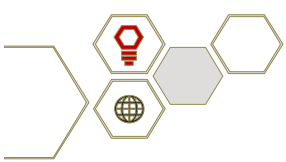
Прийнято: 02.05.2025 | Опубліковано: 12.05.2025

***Анотація.** Впровадження нових технологій у судову практику підвищує ефективність судової системи, сприяючи формуванню прозорої і доступної системи правосуддя. Однак сучасний стан електронного правосуддя в Україні, порівняно з практикою провідних країн, свідчить про необхідність активізації зусиль у цьому напрямку, оскільки проблеми технологічного, організаційного, фінансового та соціального характеру суттєво гальмують його розвиток. **Метою** роботи є аналіз сучасного стану та перспектив розвитку електронного правосуддя в Україні і формування пропозицій для його вдосконалення на основі виявлених проблем та перспектив з урахуванням міжнародного досвіду. При проведенні дослідження використано формально-юридичний, порівняльно-правовий і статистичний методи. В результатах дослідження представлений*

аналіз сучасного стану та перспектив розвитку електронного правосуддя в Україні, зокрема Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС). Встановлено, що впровадження цифрових технологій сприяє підвищенню ефективності, прозорості та доступності судової системи, однак її розвиток гальмується технологічними, організаційними, фінансовими і соціальними проблемами. Проаналізовано ключові модулі ЄСІТС, такі як «Електронний кабінет» і «Електронний суд», їхні досягнення, зокрема зростання кількості користувачів (понад 454 тис.) та поданих заяв (понад 6 млн). Визначено основні виклики, серед яких обмежена функціональність модулів, недостатня безпека даних, збої через високе навантаження та відсутність єдиних стандартів. Вивчено міжнародний досвід інших країн (Австрія, Велика Британія, Сінгапур, Канада, Франція), що дозволило сформулювати пропозиції щодо вдосконалення законодавства, модернізації ЄСІТС, впровадження штучного інтелекту, забезпечення кібербезпеки та підвищення цифрової грамотності. **Висновки** роботи можуть бути корисними в процесі розробки стратегій та ініціатив подальшого вдосконалення і модернізації системи правосуддя. Подальші дослідження мають фокусуватися на емпіричному аналізі впливу цифрових рішень на доступність та ефективність правосуддя.

Ключові слова: електронне правосуддя, Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система, електронний кабінет, відеоконференція, штучний інтелект

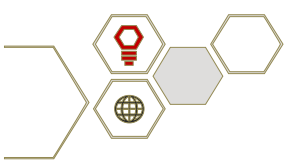

Electronic justice in Ukraine: prospects for implementing modern technologies in judicial practice

Dmytro Neofita

Student of the Faculty of Law, West Ukrainian National University,
46000, Ukraine, Ternopil, 11 Lvivska St.,
<https://orcid.org/0000-0001-8412-3654>

Abstract. *Abstract: Introducing new technologies into judicial practice increases the efficiency of the judicial system, contributing to the formation of a transparent and accessible justice system. However, the current state of e-justice in Ukraine, compared to the practice of leading countries, indicates the need to intensify efforts in this direction, since problems of a technological, organizational, financial, and social nature significantly inhibit its development. The paper **aims** to analyze the current state and prospects for the development of e-justice in Ukraine and formulate proposals for its improvement based on the identified problems and prospects, taking into account international experience. The study used formal-legal, comparative-legal, and statistical **methods**. The study's **results** present an analysis of the current state and prospects for the development of e-justice in Ukraine, particularly the Unified Judicial Information and Telecommunications System (UETIS). It has been established that introducing digital technologies increases the efficiency, transparency and accessibility of the judicial system. However, its development is hampered by technological, organizational, financial, and social problems. The key modules of the EUIITS, such as the “Electronic Cabinet” and the “Electronic Court”, and their achievements, in particular the growth in the number of users (over 454 thousand) and applications submitted (over 6 million), were analyzed. The main challenges were identified, including limited functionality of the modules, insufficient data security, failures due to high load, and the lack of unified standards. The international*

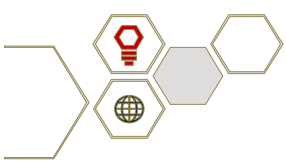

*experience of other countries (Austria, Great Britain, Singapore, Canada, France) was studied, which allowed us to formulate proposals for improving legislation, modernizing the EUIJS, introducing artificial intelligence, ensuring cybersecurity, and increasing digital literacy. The **conclusions** of the research may help develop strategies and initiatives for further improving and modernizing the justice system. Further research should focus on empirical analysis of the impact of digital solutions on the accessibility and efficiency of justice.*

Keywords: *e-justice, Unified Judicial Information and Telecommunications System, electronic office, video conference, artificial intelligence*

Постановка проблеми. Розвиток електронного правосуддя забезпечує підвищення ефективності судової системи, дозволяючи скоротити час розгляду справ, зменшити адміністративні витрати та покращити комунікацію. Особливого значення електронне правосуддя набуває в контексті забезпечення права людини на доступ до правосуддя та права на справедливий суд, адже сприяє формуванню прозорої і доступної системи правосуддя для належної реалізації цих прав. Водночас, в Україні система електронного правосуддя знаходиться на етапі розвитку та потребує вдосконалення низки аспектів, що є критично важливим в умовах воєнних обмежень. Таким чином, аналіз існуючого стану, наявних можливостей і перспектив розвитку системи електронного правосуддя в Україні є актуальною та своєчасною проблемою дослідження.

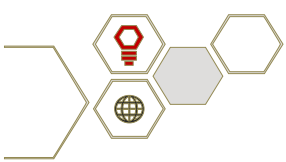
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми та перспективи розвитку електронного правосуддя в умовах викликів сьогодення стали актуальною темою для досліджень українських вчених. Так, А. Кошман визначає впровадження електронного правосуддя як активне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (далі ІКТ) у судочинстві. Серед переваг від впровадження електронного правосуддя науковець підкреслив підвищення ефективності судового захисту, покращення доступу до правосуддя,

забезпечення відкритості, спрощення судових процедур, економію фінансових і людських ресурсів. Особливу увагу в статті приділено дистанційному правосуддю як одній із форм електронного правосуддя, що передбачає проведення судових засідань у режимі відео- та аудіоконференцій без фізичної присутності учасників процесу в залі судових засідань [1]. У свою чергу, М. Дзіковський зазначив, що впровадження інформаційних технологій у систему адміністративного судочинства України сприяє підвищенню ефективності судової системи України та забезпечує інтеграцію до європейських стандартів правосуддя. У його дослідженні також розкрито призначення Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та «Електронного суду» як основних інформаційних платформ, які застосовуються в адміністративних судах [2]. Упровадження електронного забезпечення правосуддя як ключовий напрям удосконалення судової системи в контексті інтеграції України до Європейського Союзу (ЄС) розглянуто в науковій розвідці О. Олійничук та ін. [3]. В. Теремецький та ін. визначили основні організаційно-правові та фінансово-технічні проблеми впровадження Електронного суду та Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, запропонували аспекти, які мають бути враховані в процесі вдосконалення електронного правосуддя [4]. Дослідження К. П'ятигора [5] та О. Миколенко та ін. [6] присвячені аналізу міжнародного досвіду впровадження електронного правосуддя в цілях розробки й адаптації власної стратегії реформування судової системи для України.

Упровадження та розвиток електронного правосуддя є об'єктом дослідження численних закордонних науковців. Так, Д. Рейлінг та Ф. Контіні розглянули проблеми розробки платформ електронного правосуддя та наслідки для судового врядування в Італії та Нідерландах [7].

Віртуальні судові провадження або електронні судові процеси, що включають судові розгляди тяжких злочинів, повинні замінити традиційні судові процедури. Основною проблемою, пов'язаною з цифровізацією системи

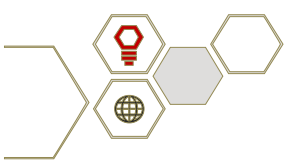

правосуддя, Я. Афзал визначає відсутність точних законів, що регулюють технологічні електронні судові процеси в різних країнах [8].

Системи електронного судочинства автоматизують судові процеси та забезпечують краще адміністрування справ, а також ефективніше і результативніше правосуддя. Аналіз чинників підвищення ефективності після впровадження системи електронного правосуддя на прикладі суду Курдистанського регіону Іраку стало предметом дослідження Р. Ахмед та ін. [9]. Аналогічних висновків дійшли В. Васім та ін., проаналізувавши ефективність упровадження електронного судочинства в Індії. Вчені наголосили на важливості цифрової грамотності населення як вирішального чиннику, що впливає на ефективність. Електронні суди, які використовують цифрові технології, мають потенціал для того, щоб зробити судочинство більш ефективним, доступним і зручним для користувачів [10]. Величезним шансом покращити життя мільйонів людей Д. Гартунг та ін. вважають саме цифрове правосуддя, але лише за умови швидкого розуміння та впровадження технології [11].

Стратегії проведення віртуального суду, прийняті судами в Австралії та Сполученому Королівстві у відповідь на пандемію розглянули М. Росснер та ін. [12]. Унікальну практику китайських судів із впровадження технологій дослідили С. Ши та ін., оскільки центральний уряд запровадив загальний підхід до створення системи «розумного суду» для всіх судів. Вчені зауважили, що такий підхід забезпечив полегшення доступу до правосуддя, пришвидшення вирішення спорів та економію коштів, а також наголосили на основних викликах, які постають у процесі впровадження електронного правосуддя. До них належать проблеми цифрового розриву та незалежності суддів, необхідність забезпечення конфіденційності і захисту даних [13].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Результати проведеного аналізу наукових публікацій свідчать про динамічний розвиток систем електронного правосуддя у світі. Це підкреслює важливість вивчення

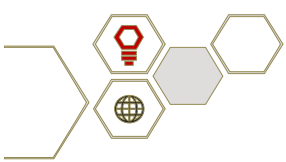

останніх досягнень у цій сфері як в українській, так і в міжнародній практиці, що дозволить сформулювати актуальні пропозиції для подальшого вдосконалення системи електронного правосуддя в Україні. Потенційний внесок роботи полягає у всебічній характеристиці сучасного стану електронного правосуддя в Україні та виявленні ключових проблем його функціонування. На основі отриманих результатів, а також з урахуванням успішних прикладів міжнародного досвіду автором було запропоновано пропозиції для розвитку електронної системи правосуддя в Україні, що охоплюють нормативно-правові, організаційні, технічні, соціальні та інші аспекти.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз сучасного стану та перспектив розвитку електронного правосуддя в Україні з подальшим формуванням пропозицій щодо його вдосконалення на основі виявлених проблем і перспективних напрямків розвитку з урахуванням міжнародного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Розвиток електронного правосуддя, зокрема, системи ЄСІТС, в Україні: сутність, сучасний стан, переваги та виклики. Цифровізація системи правосуддя передбачає його комплексну трансформацію в результаті впровадження ІКТ для забезпечення електронної взаємодії між учасниками й автоматизації судових процесів у цілях підвищення ефективності та доступності правосуддя. Електронне правосуддя є практичним втіленням цифровізації системи правосуддя, адже передбачає використання цифрових технологій безпосередньо в судовому процесі. Проте, для глибшого розуміння поняття електронного правосуддя, терміни «електронне судочинство» й «електронне правосуддя» варто розрізняти. Електронне судочинство є процесом, який передбачає використання механізмів реалізації ключових засад судочинства. У свою чергу, електронне правосуддя можна визначити як результат електронного судочинства, кінцевою метою якого є поновлення особи в правах завдяки

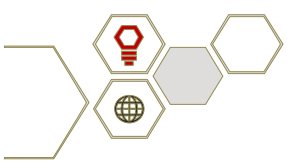
прийняттю законних та обґрунтованих рішень [14]. Загалом, цифровізація системи правосуддя охоплює наступні напрями (рис. 1).

Рис. 1. Напрями цифровізації системи правосуддя

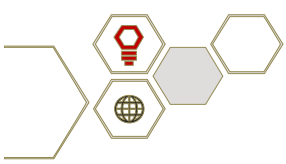
Джерело: узагальнено автором за [14].

Електронне правосуддя не лише забезпечує більш ефективні механізми захисту прав для громадян, підвищуючи доступність і прозорість правосуддя, але і сприяє розвитку інформаційного суспільства. Серед конкретних переваг електронного судочинства О. Скочиляс-Павлів відзначила наступне: швидший розгляд справ та економія матеріальних ресурсів (паперу та ін.) в результаті впровадження електронного документообігу, економія часу та коштів завдяки можливості електронної подачі документів, зручність і доступність для учасників завдяки можливості брати участь у засіданнях онлайн, доступність для людей з обмеженими можливостями, прозорість інформації завдяки онлайн-доступу до документів [15]. У свою чергу, М. Дзіковський вважає, що до основних завдань цифровізації відноситься як автоматизація повторюваних операцій, так і формування нової культури судочинства, для якої оперативність та інформаційна прозорість стають на перше місце. Більше того, завдяки електронному документообігу, що зменшує бюрократію та можливості помилок, одночасно

підвищуючи зручність і прозорість, цифровізація правосуддя посилює довіру до судової системи, адже відповідає принципу відкритості. Особливу увагу дослідник приділив використанню електронних доказів як окремої переваги від цифровізації. Електронні докази – це певні цифрові сліди, які з'явилися внаслідок комунікації або транзакцій, і можуть виступати свідченнями в судовому процесі. Використання електронних доказів, зумовлене вимогами до прозорості й оперативності судового процесу, є найбільш актуальним напрямом модернізації системи правосуддя в умовах цифровізації. Проте, нормативна база в цій сфері знаходиться на стадії розвитку. В адміністративному судочинстві правові засади прийняття електронних доказів закріплені в Кодексі адміністративного судочинства України [16], проте Кодекс України про адміністративні правопорушення [17] не містить чіткого врегулювання стосовно правового статусу електронних документів. Відповідно, ефективність від упровадження електронних доказів у судовий розгляд значною мірою залежить від подальших кроків щодо вдосконалення законодавчих норм і практичних аспектів [2].

Торкаючись теми законодавчого врегулювання аспектів електронного правосуддя в Україні, варто повернутися до періоду запровадження та нормативного закріплення Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС). Її поява надала практичний вимір застосуванню електронного правосуддя в Україні та закріпила його основи в національному законодавстві. Уперше термін ЄСІТС почав використовуватися в 2016 році в результаті впровадження змін до процесуальних кодексів. На той час цифровізація вже почала поширюватися у сфері судочинства у вигляді електронного діловодства, авторозподілу, впровадження можливості комунікації через електронну пошту тощо, проте справи все ще розглядалися в паперовій формі [14]. У 2021 році рішенням Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 № 1845/0/15-21 було затверджено Положення про порядок функціонування окремих підсистем

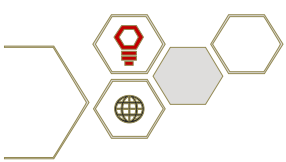

(модулів) ЄСІТС [18], а вже у жовтні 2021 року офіційно почали функціонувати модулі «Електронний кабінет», «Електронний суд» та підсистеми відеоконференцзв'язку [19].

ЄСІТС побудована за принципом гібридної розподіленої хмарної технології. Архітектура системи передбачає розподіл інформаційних середовищ на відкрите (підключене до Інтернету) та захищене (для обробки інформації з обмеженим доступом). Вона має територіально розподілені підсистеми та призначена для створення єдиного інформаційного простору обміну інформацією між суддями та іншими учасниками системи правосуддя; автоматизації і підвищення ефективності робочих процесів; електронного документообігу; отримання зворотного зв'язку та покращення комунікації між усіма учасниками процесу; забезпечення безпеки інформації; підвищення зручності та доступності судової системи; зниження впливу людського чинника; напрацювання єдиної судової практики; економії коштів на друк і пересилку паперових документів [20].

Водночас, як зазначив Голова Верховного Суду В. Князєв на урочистому засіданні Пленуму Верховного Суду 15 грудня 2022 року, подальша цифровізація правосуддя залишалася одним із ключових завдань судової влади на наступне п'ятиріччя [4]. Недостатній рівень упровадження цифрових технологій у здійсненні правосуддя було зазначено серед основних проблем, які зумовлюють необхідність подальшого удосконалення організації функціонування судової влади та здійснення правосуддя в Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки [21].

Нині, попри спричинені війною виклики, суди України переважно демонструють високу ефективність роботи. Обмін документами та доступ до інших підсистем здійснюється за допомогою Електронного кабінету. «Електронний кабінет» та «Електронний суд» забезпечують уніфікований спосіб електронно-цифрової комунікації та ознайомлення з матеріалами в цивільному,

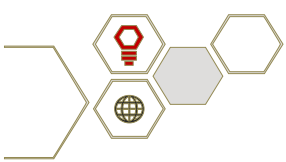

господарському й адміністративному судочинстві. Реєстрація електронних кабінетів в ЄСІТС є обов'язковою для адвокатів, нотаріусів, державних і приватних виконавців, судових експертів, органів державної влади, органів місцевого самоврядування й інших юридичних осіб [14]. З моменту впровадження системи 22 грудня 2018 року загальна кількість зареєстрованих користувачів Електронного суду досягла 454 678 осіб (124 007 юридичних та 338 172 – фізичних). Кількість заяв, які користувачі Електронного суду подають через Електронний кабінет, з 1 січня 2025 року становила 682 628, з часу впровадження системи – 6 086 733 одиниць [22]. Динаміку кількості справ за 2022–2024 роки, судові провадження в яких здійснювалось у режимі відеоконференції, показано на рисунку 2.

Рис. 2. Динаміка кількості справ за 2022–2024 роки, судові провадження в яких здійснювалось у режимі відеоконференції
Джерело: побудовано автором за [23-25].

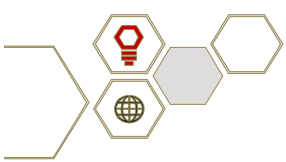
За останні три роки (рис. 2) можна констатувати значний приріст у кількості справ, судові провадження в яких здійснювалось у режимі відеоконференції, що свідчить про активне впровадження цифровізації у судову систему та розвиток електронного правосуддя. Також, окрім ЄСІТС, у національних адміністративних судах використовуються такі інформаційні системи, як Автоматизована система документообігу суду (АСДС), Єдиний

державний реєстр судових рішень і Система електронного документообігу (СЕД) [2].

Поряд із зауваженими досягненнями й ефективними кроками для розвитку електронного правосуддя, варто також відзначити основні виклики в цій сфері. Так, значна кількість модулів ЄСІТС функціонують в обмеженому режимі, а працюючи підсистеми «Електронний суд» та «Електронний кабінет» потребують подальшого вдосконалення технологічних характеристик. Критичним викликом є забезпечення належної безпеки даних і захисту конфіденційної інформації [14]. Критичним ризиком стає можливість несанкціонованого доступу, що загрожує витоком персональних даних і навіть підміною матеріалів справ. Іншим технологічним викликом є забезпечення постійного доступу до системи, адже в умовах високого навантаження на сервери й активності користувачів система може зазнавати збоїв [2]. Ще одним джерелом проблем технологічного характеру залишається відсутність єдиного програмного забезпечення в судах різних інстанцій, що призводить до того, що інформація не консолідується в єдиній базі даних [20].

Окрім того, розвиток електронного правосуддя може бути уповільненим через недосконалість інфраструктури, брак фінансових можливостей, проблеми технічного оснащення, організаційні перешкоди, відсутність уніфікованих стандартів роботи з електронними документами та доказами [2]. Проблеми, пов'язані з недостатнім розвитком інфраструктури, можуть стосуватися обмеженого доступу до Інтернету на окремих територіях. Також, використання Інтернет-технологій може викликати труднощі для громадян похилого віку або незахищених верств населення. Проблеми технологічного оснащення тісно пов'язані з браком фінансування та стосуються використання застарілої комп'ютерної техніки, що ускладнює або унеможливорює виконання окремих функцій. Організаційні перешкоди часто бувають зумовлені недостатньою підготовкою працівників і неготовністю до змін, а також відсутністю в апаратах

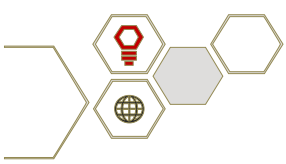

судів висококваліфікованих кадрів з інформаційних технологій. Окремо слід відзначити таку проблему, як недовіру громадян до цифрових технологій, а також недостатню поінформованість про можливості захисту своїх прав із використанням цифрових засобів [20].

Міжнародний досвід впровадження електронного правосуддя: уроки для України. В якості стандартів, що відіграють критичну роль для подальшого розвитку електронного правосуддя в Україні, слід виокремити низку правових позицій, сформованих на основі аналізу практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). До них належать послідовний захист права на електронний доступ до правосуддя; визнання права доступу до Інтернету як невід’ємного елементу права на інформацію та комунікацію; визнання важливості законодавчого регулювання електронної комунікації; визнання допустимості виключно електронного повідомлення за наявності законодавчого підґрунтя та згоди сторін [14].

Досвід країн ЄС має стати взірцем для України як з огляду на її євроінтеграційні наміри, так і через високу ефективність електронного правосуддя в ЄС. Передусім, варто акцентувати, що інституційно-правовий механізм цифрової трансформації правосуддя в ЄС реалізується через систему загальних і спеціальних нормативно-правових актів, що дозволяє забезпечити галузеву специфіку судочинства й уніфікацію загальноєвропейських підходів. Нормативні ініціативи щодо цифрової трансформації в ЄС є взаємопов’язаними та забезпечують цілісний підхід до розвитку цифрового простору. Важливим аспектом цифрової трансформації правосуддя є впровадження нових технологій із безумовним дотриманням прав людини, що здійснюється завдяки кодифікації норм у галузі електронних комунікацій і регулюванню штучного інтелекту (ШІ) [14].

Практика країн ЄС та інших розвинених держав може надати цінний досвід для цифрової трансформації системи правосуддя в Україні. Зокрема, досвід

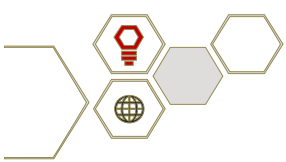

Фінляндії є цінним з огляду на її лідерство у сфері використання технологій безпаперової обробки документів у кримінальному процесі. У Сполучених Штатах Америки функціонує система електронного судочинства для зареєстрованих користувачів – PACER. Система надає можливість переглядати документи, слідкувати за ходом розгляду та переглядати розклад судових справ. У Німеччині законодавчо закріплено можливість судової системи працювати з електронними копіями потрібних документів. У Нідерландах розроблено платформу для врегулювання суперечок між фізичними особами, а в Естонії працює система електронних публічних оголошень стосовно діяльності судової системи [26].

Визнаними лідерами цифрової трансформації систем правосуддя є Австрія, Велика Британія, Канада, Сінгапур та Франція [11; 14].

Система для електронного юридичного спілкування (Elektronischer Rechtsverkehr – ERV) в Австрії дозволяє – на відміну від передачі електронною поштою – безпечну, безпаперову передачу структурованих і, таким чином, оброблюваних даних від сторін провадження до суду і навпаки. ERV замінює передачу документів поштою відповідно до законодавчих положень. З точки зору безпеки та можливості подальшої обробки даних, це суттєво відрізняється від комунікації електронною поштою і факсом. ERV, розроблена Федеральним міністерством юстиції у співпраці з Федеральним обчислювальним центром, існує з 1990 року як засіб електронного зв'язку між сторонами судового процесу та судом на додаток до еквівалентного паперового зв'язку. Австрійську судову систему можна назвати світовим лідером у цій галузі [27].

Спільна платформа (Common Platform HMCTS) у Великій Британії дозволяє поліції, судовій системі, адвокатам, барристерам та органам кримінального правосуддя отримувати доступ до інформації про справу і редагувати її. Фахівці у сфері захисту можуть скористатися цією послугою для підключення до справи себе або підсудного, щоб Агентство правової допомоги

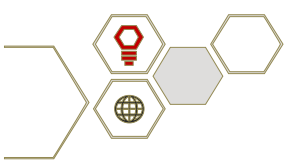
було поінформовано про це для цілей оплати; самостійного отримання матеріалів справи, включаючи початкові деталі справи обвинувачення й форму досудової готовності в магістратському суді; вручення документів до суду у справах магістратів щодо Спільної платформи. Члени судової влади, НМСТS або партнерські агентства можуть скористатися цією послугою для перегляду справ та участі у слуханнях Спільної платформи [28].

Ініціатива CaseLaw.ai в Канаді є піонером галузі юридичних досліджень на основі штучного інтелекту (далі ШІ). Вона забезпечує адвокатів аналітичними матеріалами на основі ШІ, швидко надаючи точні результати [29].

eLitigation – онлайн-платформа Сінгапуру для сторін, де вони можуть подавати заяви та документи для будь-якої з наступних справ: цивільні справи в державних судах і Верховному суді (Високий суд та Апеляційний суд); сімейні справи в судах сімейного правосуддя (сімейні суди, суди у справах неповнолітніх та Сімейний відділ Високого суду); кримінальні справи у Верховному суді (Високий суд та Апеляційний суд) [30]. Система дозволяє користувачам подавати й отримувати всі документи через централізовану «поштову кімнату». Електронний файл справи надає доступ до всіх поданих документів на період, поки справа залишається на розгляді. Електронні документи перевіряються на відповідність із використанням вбудованої верифікації [31].

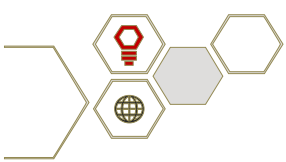
У Франції успішно розвивається PORTALIS – проєкт цифрової трансформації правосуддя, метою якого є дематеріалізація цивільного провадження від моменту направлення справи до суду до повідомлення про рішення. Кінцевою метою PORTALIS є надання усім судам, що розглядають цивільні справи, дематеріалізованого інструменту для управління та моніторингу процесуальних файлів [32].

Перспективи розвитку електронного судочинства в Україні та пропозиції щодо впровадження сучасних технологій у судову практику. Серед

ключових напрямів підвищення ефективності електронного правосуддя в Україні варто зауважити наступні:

- подальше вдосконалення законодавчої бази через усунення прогалин і невизначеності у регулюванні процесуально-технічних аспектів;
- визначення реальної потреби в необхідних ресурсах (фінансових, людських, технологічних) для реалізації процесу цифровізації;
- вдосконалення підсистем і модулів ЄСІТС відповідно до останніх вимог і тенденцій, створення інтуїтивно зрозумілого інтерфейсу для користувачів, а також забезпечення можливостей для комфортного використання системи для людей з обмеженими можливостями;
- впровадження єдиної системи стандартів електронного документообігу між усіма суб'єктами судового процесу;
- підвищення обізнаності та заохочення фізичних і юридичних осіб до використання цифрових інструментів у судочинстві;
- покращення якості обслуговування фізичних та юридичних осіб з використанням цифрових інструментів [20];
- забезпечення безпеки від суб'єктивного впливу на електронне правосуддя та кібербезпеки;
- забезпечення прозорості, сталості та підзвітності технологічних рішень [26];
- впровадження резервного копіювання та використання хмарних технологій для мінімізації ризиків збоїв у системі під час високої активності користувачів;
- використання ШІ для покращення процесу прийняття рішень через застосування алгоритмів аналізу справ, класифікації документів, аналізу судової практики, автоматизації повторюваних процесів [2; 33; 34];
- забезпечення дотримання етичних принципів і збереження контролю людини в процесі впровадження ШІ;

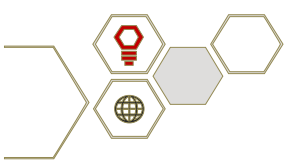

- виконання зобов'язань у рамках програми фінансової допомоги Україні Ukraine Facility Plan. Окрім іншого, програма передбачає цілковиту модернізацію ЄСІТС до кінця 2027 року [14];
- аналіз можливостей використання суддями комп'ютерних програм при призначенні покарання – є завданням на довгострокову перспективу, адже для впровадження потребує стабільного кримінального законодавства [19].

Висновки. Проведений у дослідженні аналіз розвитку електронного правосуддя, зокрема системи ЄСІТС, в Україні вказує на те, що національна система електронного правосуддя в Україні зазнала суттєвого розвитку протягом останніх років, проте залишається широкий простір для її вдосконалення. Міжнародний досвід упровадження електронного правосуддя забезпечує процес цифрової трансформації системи правосуддя в Україні цінними практичними орієнтирами щодо інтеграції електронних сервісів у процес судочинства. У результаті проведення дослідження було окреслено ключові напрями розвитку та надано пропозиції щодо впровадження сучасних технологій у судову практику. Подальші наукові дослідження у цій сфері можуть стосуватися емпіричного аналізу впливу цифрових рішень на доступність і ефективність правосуддя.

Список використаних джерел

1. Кошман А. Перспективи застосування дистанційного правосуддя після пандемії COVID-19. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2022. Т. 9–10. С. 71–76. URL: <https://doi.org/10.18523/2617-2607.2022.9-10.71-76> (дата звернення: 15.04.2025).
2. Дзіковський М. Р. Використання інформаційних технологій в адміністративному судочинстві України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Т. 3. № 86. С. 285–291. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.43> (дата звернення: 15.04.2025).

3. Олійничук О., Олійничук Р., Колесніков А. Електронне правосуддя як елемент сучасної системи судочинства. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. № 3 (27). С. 141–147. URL: <https://doi.org/10.35774/app2021.03.141> (дата звернення: 15.04.2025).

4. Electronic judiciary in Ukraine: Problems of implementation and possible solutions / V. Teremetskyi et al. *Revista Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12, No. 68. P. 33–42. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.68.08.3> (дата звернення: 15.04.2025).

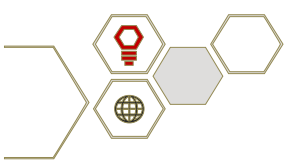
5. Piatyhora K. V. International experience of implementing E-justice: best practices and challenges. *Теорія і практика правознавства*. 2024. № 1 (25). С. 107–119. URL: [https://doi.org/10.21564/2225-6555.2024.1\(25\).305796](https://doi.org/10.21564/2225-6555.2024.1(25).305796) (дата звернення: 15.04.2025).

6. E-JUSTICE: theoretical principles and problems of realization of the right to judicial protection in the conditions of digitalization / O. I. Mykolenko et al. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021. Vol. 21, No. 10. P. 295–301. URL: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2021.21.10.42> (дата звернення: 15.04.2025).

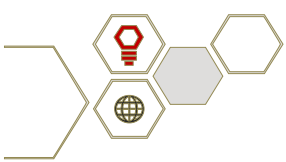
7. Reiling D., Contini F. E-justice platforms: Challenges for judicial governance. *International Journal for Court Administration (IJCA)*. 2022. Vol. 13. URL: <https://doi.org/10.36745/ijca.445> (дата звернення: 15.04.2025).

8. Afzal J. Future of legal tools and justice. *Implementation of Digital Law as a Legal Tool in the Current Digital Era*. Singapore: Springer Nature Singapore, 2024. P. 155–177. URL: https://doi.org/10.1007/978-981-97-7106-6_8 (дата звернення: 15.04.2025).

9. Impact of e-court systems implementation: a case study / R. K. Ahmed et al. *Transforming Government: People, Process and Policy*. 2021. Vol. 15, No. 1. P. 108–128. URL: <https://doi.org/10.1108/TG-01-2020-0008> (дата звернення: 15.04.2025).

10. Waseem, Sharma A., Kumar A. Transforming access to justice in the digital age: The role of e-Courts. *NUJS Journal of Regulatory Studies*. 2023. Vol. 8. P. 43. URL: <https://www.nujs.edu/wp-content/uploads/2023/08/vol8iss2-3.pdf> (дата звернення: 15.04.2025).
11. The future of digital justice / D. Hartung et al. Hamburg: Boston Consulting Group / Bucerius Law School, 2022. 30 p. URL: https://ink.library.smu.edu.sg/sol_research/4631 (дата звернення: 15.04.2025).
12. Rossner M., Tait D., McCurdy M. Justice reimaged: challenges and opportunities with implementing virtual courts. *Current Issues in Criminal Justice*. 2021. Vol. 33, No. 1. P. 94–110. URL: <https://doi.org/10.1080/10345329.2020.1859968> (дата звернення: 15.04.2025).
13. Shi C., Sourdin T., Li B. The smart court – a new pathway to justice in China? *International Journal for Court Administration (IJCA)*. 2021. Vol. 12. URL: <https://ssrn.com/abstract=3778345> (дата звернення: 15.04.2025).
14. Никон О. З. Цифровізація (діджиталізація) системи правосуддя в Україні: теоретико-правові засади : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філософії: спец. 081 «Право» / Никон Олеся Зеновіївна. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 269 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/8626> (дата звернення: 15.04.2025).
15. Сковчиляс-Павлів О. В. Сучасний стан електронного судочинства в Україні. *Київський часопис права*. 2024. № 1. С. 207–212. URL: <https://doi.org/10.32782/klj/2024.1.29> (дата звернення: 15.04.2025).
16. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 № 2747-IV : станом на 9 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 13.04.2025).
17. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213 – 330): Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X : станом на 1 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (дата звернення: 13.04.2025).

18. Про затвердження Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему : рішення Вищої ради правосуддя від 17 серп. 2021 р. № 1845/9/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text> (дата звернення: 13.04.2025).

19. Кузнецов В. В., Сийпловіч М. В. Новітні перспективи розвитку електронного судочинства при призначенні покарання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. № 72, ч. 2. С. 149–155. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.72.57> (дата звернення: 15.04.2025).

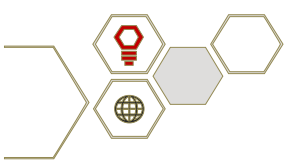
20. Белова А. Європеїзація системи судового адміністрування в Україні в умовах цифровізації судочинства: сучасний стан та перспективи розвитку. *Аспекти публічного управління*. 2022. Т. 10, № 5. С. 25–34. URL: <https://doi.org/10.15421/152232> (дата звернення: 15.04.2025).

21. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки : Указ Президента України від 11.06.2021 № 231/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text> (дата звернення: 13.04.2025).

22. Кількість користувачів підсистеми ЄСІТС «Електронний суд» зростає. *Державна судова адміністрація України*. URL: <https://dsa.court.gov.ua/dsa/pres-centr/news/1767112/> (дата звернення: 13.04.2025).

23. Судова статистика. 2022 рік. *Судова влада України*. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/zvit_dsau_2022 (дата звернення: 13.04.2025).

24. Судова статистика. 2023 рік. *Судова влада України*. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/zvit_dsau_2023 (дата звернення: 15.04.2025).

25. Судова статистика. 2024 рік. Судова влада України. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/zvit_dsau_2024 (дата звернення: 15.04.2025).

26. Electronic means of ensuring fair justice: contemporary and development prospects / N. Shelever et al. *Lex Humana*. 2024. Vol. 16, No. 1. P. 557–572. URL: <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2973/3753> (дата звернення: 15.04.2025).

27. Bundesministerium für Justiz. Elektronischer Rechtsverkehr (ERV). URL: [https://www.justiz.gv.at/service/digitale-justiz/elektronischer-rechtsverkehr-\(erv\).967.de.html](https://www.justiz.gv.at/service/digitale-justiz/elektronischer-rechtsverkehr-(erv).967.de.html) (дата звернення: 15.04.2025).

28. HM Courts & Tribunals Service. HMCTS Common Platform: View or manage a case. URL: <https://www.gov.uk/guidance/hmcts-common-platform-view-or-manage-a-case> (дата звернення: 15.04.2025).

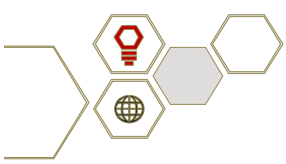
29. CaseLaw.AI – AI-powered case law research. *CaseLaw.AI*. URL: <https://caselaw.ai> (дата звернення: 15.04.2025).

30. Сайт судової системи Сінгапуру “eLitigation”. URL: <https://www.judiciary.gov.sg/services/elitigation> (дата звернення: 15.04.2025).

31. Греку А. Г. Адміністративно-правові засади забезпечення цивільного судочинства в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови України : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2024. 238 с. URL: <https://maup.com.ua/assets/files/dis/12-00-07/greku-disertaciya.pdf> (дата звернення: 15.04.2025).

32. Ministère de la Justice. Portalis – Données personnelles. URL: <https://www.justice.fr/donnees-personnelles/portalis> (дата звернення: 15.04.2025).

33. Данілов О. Д. Використання цифрових технологій для підвищення ефективності роботи державних службовців у судовій системі. *Modern management of organizations: concepts and digital transformations* : The 12th International scientific and practical conference (Varna, Bulgaria, March 25–27, 2025).

International Science Group, 2025. С. 68. URL:
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/72155/1/ВАРНА.БОЛГАРИЯ.03.25.pdf#page=69> (дата звернення: 15.04.2025).

34. Доценко Д. Д. Перспективи та переваги цифровізації кримінального судочинства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2024. № 12. С. 51–57. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-12-10585> (дата звернення: 15.04.2025).